

AVSTAMP

en hyllning till Rune Hassner (1928-2003)
på Bildens Hus i Sundsvall,
10 januari –21 februari, 2004

Inför vernissagen av Rune Hassner-utställningen ”Avstamp” den 10 januari i Sundsvall talade Jan Myrdal om sin vän och arbetskamrat. Han påminde oss om att inte alla med hög konstnärlig begåvning självklart också har fått en hög allmän begåvning. Men en sådan dubbel begåvningen var Rune Hassner utrustad, menade Myrdal. Till det skulle vi också lägga ett drag av envishet och idoghet. Det Rune Hassner hade sagt sig vilja genomföra blev också alltid gjort, ofta under stor intensitet och lite sömn.

Avstamp

Rune Hassner började som fotograf på tidningarna i Östersund där han grundlade sin fototekniska kunnighet, vilken senare i livet kom att göra honom till en av Sveriges främsta fotografer och kopister. Av denna skicklighet kan man se åtskilligt på den här utställningen. I tidskrifter och kanske också här i denna recensions bilder smälter lätt de rika tonerna i det mörka registret samman. Men på Bildens Hus kan vi nu få njuta av de tekniskt exemplariska fotokopiorna i original. Hantverket och det unika med fotografikonsten var viktigt för Rune Hassner. Han skrev redan som ung ett manifest där han talade om det fotografiska språkets grundelement: linjen, tonen och valören och om att låta solljuset teckna bilderna och därmed acceptera fotografiets speciella och egna kvaliteter, bortom grafikens, måleriets osv. Men han skrev också om bildens skönhet och mening. Fotografiet skulle, menade han, lyfta fram människans värde. Bildernas verkan och syfte var för Rune Hassner att ”bygga upp”.

Redan som mycket ung i Östersund (17-18 år) hade han en förvånansvärd säker bildkänsla. En säkerhet som han sedan kom att finslipa med stora uppdrag i Stockholm och i Paris, dit han kom som 21-årig. Snart gick resorna vidare långt ut i världen. Tiden var på ett sätt gynnsam. De stora bildtidningarna kunde frikostigt skicka fotografer på uppdrag på ett sätt som är helt otänkbart idag.

Mästerfotograf

Utställningen på Bildens Hus gav mig personligen många positiva överraskningar. För mig, liksom för många andra, har inte Rune Hassners bilder stigit fram lika tydligt som andras i den viktiga gruppen ”Tio fotografer”. Hassners filmer och hans fotoforskning, undervisning och bokutgivning är däremot mera bekant. Hans forskning kommer länge att vara en viktig grund för alla som intresserar sig för fotografiets historia och möjligheter. Men så befriande och överraskande då att få se denna utställning med sin samling av mästerfotografier, där Hassners stora yrkeskunnande och hans otroligt säkra bildsinne överväldigar oss. Men framför allt är det inlevelsen i den enskilda människan och hans miljö som imponerar. Se bara på samlingen av författarporträtt, där hans skickligt fångat de olika författarskapens karaktär i genomtänkta och fördjupande bildkompositioner. De flesta bilderna är från den unge Hassner och visar framför allt varifrån han gjorde sitt ”avstamp” för det komman.

Filmare

1958 blev Rune Hassner en av initiativtagarna till gruppen ”Tio fotografer”, ett fotokollektiv för gemensamt stöd och inspiration, en grupp som har haft ett enormt inflytande för fotografikonstens utveckling. Men klimatet för stillbildsfotografer hade redan då börjat hårdna och Rune Hassner kom snart, liksom många andra fotografer, att också ägna sig åt film, ett område som gynnades av televisionen. Rune Hassner gjorde ett femtiotal dokumentärfilmer, varav ett tjugotal tillsammans med Jan Myrdal, bl.a. de älskade, roliga och sanningssägande filmerna ”Myglaren” och ”Hjälparen”.

Forskare och lärare

Den andra sidan av sin begåvning, som Jan Myrdal talade om, kom att göra Rune Hassner till universitetslektor vid Institutionen för fotografi vid Göteborgs universitet och till filosofie hedersdoktor vid Institutionen för konstvetenskap i Göteborg. Hans forskarinsatser i fotohistorien är betydande och det mest kända film- och bokverk är ”Bilder för miljoner”, vilket planeras kunna ges ut på nytt under detta år.

En viktig fotograf har lämnat oss, men hans verk lever vidare. Det är en stor konsthändelse för Västernorrland när vi nu kan få ta del av denna hyllningsutställning till Rune Hassner på Bildens Hus i Sundsvall.

Torgny Åström

TorgnyCV.astrom@swipnet.se

Utställningen visas i samarbete med Hasselblad Center och Birgitta Forsell.